

ФОРМУЄМО СОЦІАЛЬНО-ФІНАНСОВУ ГРАМОТНІСТЬ У ДОШКІЛЬНЯТ

Підготувала Ольга Стягунова

ФОРМУЄМО СОЦІАЛЬНО-ФІНАНСОВУ ГРАМОТНІСТЬ У ДОШКІЛЬНЯТ

Сучасний світ з його багатовимірними горизонтальними та вертикальними економічними зв'язками затягає у вир фінансових відносин і дітей дошкільного віку. Це зумовлює потребу активніше розвивати такий напрям виховання, як фінансова освіта. Пропоновані нижче матеріали познайомлять вихователів та батьків із засадами, методами та прийомами роботи, які спрямовані на формування фінансової грамотності в дошкільнят.

Нерідко в крамницях доводиться чути «Мамо, купи ...» і спостерігати подив чи розгубленість, з якими дитина реагує на слова мами про те, що грошей у неї нема, хоч у руках і тримає гаманець. Сучасний світ для малюків сповнений спокус. Іграшки, солодощі, розваги — всього цього хочеться завжди й одразу. Відмова батьків часто спричиняє дитячий веред і навіть істеричу. Дитині дошкільного віку важко зрозуміти, звідки беруться гроші і як їх потрібно витратити. Нерозуміння зумовлене почасти тим, що суті питання дорослі не пояснюють маленьким дітям. Ось чому на запитання «Звідки беруться гроші?» дошкільнята часом відповідають: «Дає банкомат».

ФІНАНСОВА ПРОСВІТА Й ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ —

порівняно новий, але дуже потрібний напрям у дошкільній освіті.

Діти, хто більше, хто менше, рано долучаються до економічного життя сім'ї: стикаються з грошима, рекламою, ходять із батьками в магазин, спостерігають за операціями купівлі-продажу, отримуючи в такий спосіб на елементарному побутовому рівні первинні економічні знання. Тож реалії сучасного життя диктують свої правила: дітям у дошкільному віці треба засвоїти один важливий урок про гроші, який передбачає набуття вміння розрізняти емоційні та товарно-грошові відносини. Крім того, дітям належить набути початкових, але достовірних знань про фінанси та про соціум, який ці фінанси продукує та витрачає. Усвідомлене ставлення до власних грошей, досвід користування фінансовими продуктами, здобутий у ранньому віці, сприяють фінансовому благополуччю дітей у наступні періоди їхнього дорослішання.

ЯК СФОРМУВАТИ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В ДИТИНИ?

Передусім важливо пам'ятати, що дошкільнятам 5–6(7) років ще не доступні повноцінні знання, уміння або навички раціонального поводження з грошми. Тому може йтися лише про формування азів фінансової грамотності.

Однак саме цей вік є найпродуктивнішим для формування засад відповідальності, ощадливості, сили волі, які в подальшому стануть основою для виховання фінансово грамотного громадянина.

Залучення дошкільнят до соціально-фінансової грамотності

зовсім не передбачає їх ознайомлення з роботою фінансових інститутів, а тим більше опанування специфічними поняттями (наприклад такими, як інфляція, біржа, цінні папери, акредитиви та ін.) і розв'язання складних арифметичних задач.

Навички фінансової грамотності дітей формуються у предметно-практичній, предметно-ігровій, ігровій з правилами (*дидактичні ігри*), комунікативній, господарсько-побутовій, пізнавальній діяльності. Утім, основна умова формування соціальної компетентності й навичок соціальної та фінансової грамотності дітей дошкільного віку — приклад батьків.

Засвоєння складних економічних понять, формування економічного світогляду, навичок у соціально-фінансовій сфері здатна істотно полегшити технологія **«Економічний ігроленд»**.

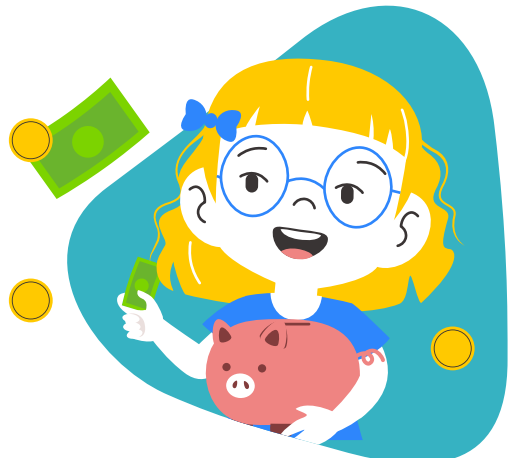
Пропонована технологія стосується не тільки грошей. Вона охоплює значно ширше коло питань, а саме: як люди живуть і працюють, що отримують за свою працю, як у суспільстві розподіляються блага тощо.

ЕКОНОМІЧНИЙ ІГРОЛЕНД —

педагогічна навчально-ігрова технологія соціально-фінансової грамотності дітей дошкільного віку, що ґрунтується на поєднанні компонентів дидактики, розвивального середовища закладу дошкільної освіти, соціального оточення та інфраструктури міста. Технологію визначає спеціальний набір та принципи компонування форм, методів, способів, прийомів та засобів розвитку, навчання і виховання дітей старшого дошкільного віку.

«Економічний ігроленд» можна визначити як особливу розвивально-дидактичну локацію, де діти у груповій або індивідуальній формі мають можливість грати та розвиватися в природному для них темпі. Завдяки цьому вони здатні набувати соціально-фінансових навичок, застосовувати їх на практиці, збагачуючи власний досвід.

Щоб формування в дітей економічних уявлень за технологією «Економічний ігроленд» відбувалося ефективно, варто дотримуватися принципів системності, комплексності (взаємодоповнюваності), поступовості та систематичності, індивідуалізації темпу роботи, повторюваності (*циклічності повторення*). В основі технології лежить гра.

Технологія «Економічний іроленд» складається з чотирьох тематичних модулів. Кожен модуль передбачає опрацювання 3–4 економічних понять:

Потреби — бажання /
блага — джерела

Праця — товар —
послуга

Гроші — ціна /
вартість — бюджет —
кишенькові гроші

Корисні навички
економії — бізнес —
реклама

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ «ЕКОНОМІЧНОГО ІГРОЛЕНДУ»

Формування дидактичної
бази ігор, організованих
за ініціативою дорослих.

Створення умов для
розгортання різного типу ігор,
зокрема сюжетно-рольових.

Ускладнення тематики сюжетно-рольових
ігор шляхом проведення пізнавальних
цільових прогулянок, зокрема до фінансових
установ міста, розгортання ігор-стратегій.

СТРУКТУРА "ЕКОНОМІЧНОГО ІГРОЛЕНДУ"

Соціально-фінансовий розвивально-пізнавальний осередок у груповій кімнаті	Осередок сюжетно-рольових ігор	Спільна пізнавально - ігрова діяльність з економічним змістом	Економічні подорожі містом
---	-----------------------------------	--	-------------------------------

Соціально-фінансовий розвивально-пізнавальний осередок у груповій кімнаті має містити економічну скарбничку, літературно-художню практику, мінімузеї та сектор практичної економіки.

ЗМІСТ «ЕКОНОМІЧНОЇ СКАРБНИЧКИ»:

Мотиваційні ігри «Скринька
секретів»: ігри-загадки,
набір проблемних запитань,
сюрпризні моменти, які
цікаві дітям і які мотивують
їх дізнаватися щось нове.

Дидактичні ігри навчального,
пізнавального змісту, мета
яких — інформування
та формування певного
обсягу знань з теми.

Ігри, що сприяють закріпленню
отриманих раніше знань,
формуванню економічного досвіду:
сюжетно-дидактичні, ситуативні,
регулятивні та творчі; набір
завдань та ситуацій економічної
спрямованості; лепбуки, лепбоксы.

ЗМІСТ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ:

добірка творів художньої літератури та усної народної творчості економічного змісту, що відображають основні економічні та фінансові категорії, доступні для дітей дошкільного віку, а саме: потреби, праця, професії, товар, послуга, бартер, гроші, бюджет, ресурси, реклама.

Літературно-художня практика спрямована на ознайомлення дітей з літературними текстами, обговорення їхнього змісту з метою пошуку шляхів розв'язання проблемних ситуацій, виконання творчих та практичних завдань соціально-фінансового напрямку.

ЗМІСТ ЕКОНОМІЧНИХ МІНІМУЗЕЇВ:

різноманітні предмети та речі, що мають як пряме, так і опосередковане відношення до економіки та фінансів.

«Експонати» мінімузеїв можуть бути дібрані за певними темами: наприклад, «Числа та цифри», «Електрика», «Народні іграшки», «Корисні копалини», «Гроші», «Годинники», «Забуті іграшки», «Іграшки своїми руками» тощо.

Сектор практичної економіки допоможе створити умови для формування якостей економного споживача:

СПІЛЬНА ПІЗНАВАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ —

Вид продуктивної пізнавальної діяльності дитини, організаційна форма інтелектуальної спрямованості, в якій відбувається поєднання двох цілей: ігрової (ігрове завдання для учасників) і дидактичної (встановленої безпосередньо педагогом).

«Життя нової іграшки» — заняття, під час яких діти ремонтують або виготовляють нові іграшки із вживаного матеріалу (наприклад, виготовлення мозаїки з різнокольорових пластикових кришечок), відпрацьовують навички елементарних трудових дій (пришивання гудзиків, прасування білизни).

«Бокс вправного економіста» — скринька, у якій протягом тижня накопичуються фішки за економне, дбайливе ставлення до ресурсів (води, світла, іграшок, одягу тощо).

«Обмін іграшок» — куточок, де діти можуть обміняти іграшку, з якою вже награтися, на іншу, заощаджуючи на купівлі нової.

«Економні бокси» — це контейнери для макулатури, металевих запчастин від поламаних іграшок тощо.

**Макет
«Сортувальник сміття».**

ОСЕРЕДОК СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР «ЕКОНОМІЧНОГО ІГРОЛЕНДУ»

Важливим складником «Економічного ігроленду» є сюжетно-рольові ігри, які дають змогу створювати найсприятливіші умови для розвитку в дітей інтересу до економічних знань, оскільки саме ігрові ситуації моделюють умови, максимально наближені до реальних. Варто пам'ятати, що ситуації спілкування, що спонукають дітей до активного використання економічних термінів, мають відповідати віковим та психологічним особливостям.

Доцільно пропонувати дітям сюжетно-рольові ігри, що передбачають виконання соціально-економічних ролей, участь у налагодженні найпростіших економічних та фінансових взаємозв'язків між різними людьми (обмін, продаж, купівля). Прикладом таких ігор є «Кондитерська фабрика», «Ательє для маленьких чепурунів», «Гроші для подорожі», «Банк», «Мінімаркет», «Салон краси», «Юні архітектори — будівництво будинку», «Фітнес-клуб», «Екоферма», «Рекламна агенція» та ін.

СПІЛЬНА ПІЗНАВАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У СТРУКТУРІ «ЕКОНОМІЧНОГО ІГРОЛЕНДУ»

Формування соціально-фінансової грамотності в дітей матиме гарний результат за умови використання форм, методів та прийомів роботи, цікавих та зрозумілих дошкільнятам. Найбільшою мірою відповідає таким вимогам гра, проте, враховуючи складність економічних понять та категорій, радимо організовувати спільну пізнавально-ігрову діяльність з економічним змістом. Прикладами такої спільної пізнавально-ігрової діяльності, яку розгортаємо навколо змісту елементарних економічних понять, є *мініподорожі, вікторини, ігри-заняття, комплексна робота за текстами казок, мініекскурсії, економічні розваги, конкурси, змагання, ігри-пошуканки, квести тощо*. В основі кожної такої форми організації пізнавальної діяльності лежить гра.

ЕКОНОМІЧНІ ПОДРОЖІ МІСТОМ

«Економічний ігроленд» передбачає використання інтерактивних форм роботи зі старшими дошкільниками, прикладом яких є економічні подорожі містом, економічні квести, ігри-стратегії, проекти тощо.

Особливе значення в технології «Економічний ігроленд» мають ігри-стратегії. Така гра передбачає не лише усвідомлення дитиною ігрового задуму, сюжетної лінії, а й дотримання послідовності спільних дій усіма учасниками гри. Однією з ефективних форм, що сприяє повноцінному розвитку гри-стратегії, є організація піших переходів, економічних екскурсій та подорожей містом.

ЕКОНОМІЧНІ ПОДРОЖІ МІСТОМ —

спеціально організовані екскурсії до установ у найближчому оточенні, що надають різні фінансові послуги.

Економічні подорожі містом. Такі походи, або пізнавальні екскурсії, дають змогу малюкам дізнатися про специфіку роботи фінансових установ, довідатися на практиці про товарно-грошові відносини, закріпити знання про торговельні осередки й інші заклади. Вони допомагають дошкільнятам усвідомити, що навколишній предметний світ — рукотворний, розбудований для задоволення потреб людини та завдяки людській праці; навчають виявляти ціннісне ставлення до результатів людської праці, допомагають зрозуміти потребу в ній і мотивацію до неї, усвідомити зв'язок із життєвими потребами, станом здоров'я тощо. Діти можуть відвідувати банки, магазини, пошту, автовокзал тощо.

для кожної дитини

